

vonható le, hogy a pedagógusszakma felemelkedése a szűkebb értelmiségi szintre elsősorban a kiválasztás, képzés és továbbképzés, a pedagógiai szolgáltatások és a felügyelet gyökeres megújításától várható. Olyan tényezőktől tehát, amelyek szűken szakmaiak és nem szűken politikaiak. A professzionizálás így vezethet el oda, hogy a pedagógusszakma az *elismert értelmiségi foglalkozások* szintjére emelkedjen, ezen a szinten *nyellődjen*.

(Nagy Mária: Tanári szakma és professzionizálás. Keraban Kiadó, Bp., 1994.)

Szebenyi Péter

Pedagógiai regény, avagy a drámapedagógia hazai tapasztalatai

Lektora voltam egy rendhagyó könyvnek. Rendhagyó, mert szerzője a személyes megérintettség hangján szól tárgyról, azzal a közvetlenséggel, amely mindmáig szokatlan a pedagógiai szakirodalomban nálunk. Nemcsak az elméleti pedagógia, hanem a módszertani leírások is idegenkednek attól a beszédmódtól, amely a *Drámapedagógiai órák alsóban, felsőben és főiskolán* című kötet sajátja.

Debreczeni Tibor soraiban ugyanis az élmény egyszerűségében elevenedik meg a milió, a pedagógiai szituáció, amely tanár és tanítványai összetett viszonyrendszerében teremődik meg. Láthatóvá válik egy-egy jellemző gesztus, egy mosoly vagy egy kérdően méltatlankodó tekintet. A szerző megörökíti egy-egy számára sokáig visszacsengő mondatot, megjegyzést úgy, ahogyan elhangzott az általa vezetett foglalkozásokon. És nem titkolja, hogy miközben tanít, órát tart, azoközben érez is. Minden mondatából kiviláglik: szereti azokat, akiket nevel, s maga is élvez a szerepeket, amelyeket magára vesz, amelyektől észrevétlenül irányítja, vezet

Befejezésül szeretném aláhúzni, hogy a pedagógusszakma professzionizálásának periodizációjára tett javaslataim, ha nem is kizárólagosan, de elsősorban a könyvben bemutatott gazdag és kiváló anyagra támaszkodnak. Semmiképpen sem csökkentik tehát annak értékét. Sőt, fordítva! Azt bizonyítják, hogy *Nagy Mária* elemzése továbbgondolásra készlet. Érdemes elolvasni!

a drámaóra folyamatait. *Debreczeni Tibor*, a tanár szereti ezt a játékot, amely sajátos közege – módszeréből következően – a nevelésnek, tanításnak.

A könyv írója egy módszer alkalmazhatóságát járja körül, ám úgy, mint aki a módszert idomítja a valósághoz, és nem fordítva: a valóságot a módszerhez. Bevezetőjében így fogalmaz: „...ez nem törvény, nem modell – egy lehetőség csupán. Más teheti másként.” A kötetnek éppen ebben rejlik az egyik fő tanulsága. Hogy *Debreczeni Tibor* – erre enged következtetni írásának stílus, a drámaórák léggörét is érzékeltető jellege – mindennekfelett az élet érdekli. A tanítvány – legyen az gyermek, kamasz avagy felnőtt – a maga egyediségében.

Olvasói előtt tehát a kötet lapjain, a külön kis tanulmányokként is kezelhető fejezetekből valóságos pedagógiai regény bontakozik ki.

A drámapedagógia *Debreczeni Tibor* felfogásában – derül ki munkájának bevezetőjéből – szemlélet és módszer. A pszichológia, a szociológia, a biológia eredményeire alapozza eljárásait, rokona tehát azoknak a reformpedagógia-

nak nevezett irányzatoknak, amelyek nálunk csak az utóbbi évtizedben terjedhettek el a pedagógusok körében.

A szerző ír arról is, hogy ő maga miként ismerkedett meg 1971-ben Csehországban járván az Angliában már a század eleje óta honos módszerrel. Különös volt e találkozás, amely *Debreczeni Tibort*, a gyakorló tanárt mintha nem érte volna egészen készületlenül. Ő ugyanis a magyar tanártársadalomnak ahhoz a szerencsés generációjához tartozik, amelynek módjában volt tanulni a század egyik legnagyobb pedagógusegységiségétől, *Karácsony Sándortól*. (Az 1949-ben nyugdíjba kényszerített *Karácsony Sándortól* és -ről sokáig nem olvashatott a pedagógiai szakirodalom iránt érdeklődő. Tanítók, tanárok sok nemzedéke került ki úgy a főiskolákról, egyetemekről, hogy előtte ezt a nevet ki sem ejtették a magyar pedagógia akkor avatott tudorai.) *Debreczeni Tibor* viszont a játékra, a tanár és diák partneri viszonyára, a tanár merőben új attitűdjére, ugyanakkor a tanítvány aktivítására építő drámapedagógiában épp azt a pedagógiai lehetőséget vélte felfedezni, amelyre *Karácsony Sándor* előadásai, szemináriumai, nyári kurzusai mutattak rá akkoriban, mikor még ő maga is hallgatója volt. Ez a Nyugat-Európában már majd évszázada ismert elgondolás nem lehet tehát gyökértelen a magyar közegbe áttűtetve sem. Nem lenne az, ha a létező szocializmus állami ideológiája uralma alá vont magyar pedagógia évtizedeken át nem igyekezett volna eltüntetni a magyar hagyományokból mindent, ami szándékával összeegyeztethetetlen volt. Ez *Debreczeni Tibor* könyvének másik nagy tanulsága.

A szerző megemlíti azok hosszú sorát, akiktől, akiknek tudományából, módszertani koncepciójából merített, hazai és külföldi mestereket, pszichológusokat és a művészetek közismert nagy tanáregységiségeit is: *Piaget-t*, *Mé-*

rei Ferencet, *Peter Slade-t*, *Brian Wayt*, *Kodály Zoltánt*, *Kokas Klárát*. De kapott ösztönzéseket *O. Neilltől*, *Heathcote-től*, *Boltontól*, *Neelandstól*, valamint az őket közvetítő *J. Hollóstól*, *R. Finch-től*, *D. Davistól* is.

A teljes kötettté összeálló foglalkozásleírások azonban nemcsak az elméleti felkészültségről győznek meg, hanem olyan pedagógusi tehetségről is vallanak, amely *Debreczeni Tibor* sikeresen tud kamatoztatni kisiskolások és kamaszok nevelésében egyaránt, ezenkívül a tanítóképzősök oktatásában is. Kísérleteit a legkülönfélébb nevelési helyzetekben folytatta egyidejűleg; klubban, iskolában, alsósk és felsősök között, hátrányos helyzetűek körében és a tanítóképző főiskolán. Mindez kiválóan bizonyítja koncepciójának széles körű alkalmazási lehetőségét.

Figyelemre méltó pedagógusi érdeme, hogy óráin épp azokat a problémákat ragadja meg, amelyek a mai magyar nevelés gyakorlatában a legégetőbbek: azaz többek között az erkölcsi neveléshez, a helyes történelemszemlélet kialakításához, az agresszió megfékezéséhez, a konfliktusok megismeréséhez és feldolgozásához, a demokrácia játékszabályainak elsajátíttatásához nyújt segítséget. Mindezt azért is fontos hangsúlyozni, mert a mai magyar pedagógusok nagy többsége felkészületlen az erkölcsi nevelés szempontjainak érvényesítéséhez. Nincs birtokában olyan eszközrendszernek, amellyel hatásosan tudná közvetíteni azokat az etikai normákat, a morál értékeit, a társadalmi együttélés elemi szabályait, amelyek nélkül nem nőhet fel egészséges lelkületű és határozott értékrenddel bíró ifjúság, s amelyek hiányában nem létezhet működőképes társadalom sem.

A főiskolai drámapedagógia-órák bemutatását célzó fejezetek külön érdekessége, hogy a tanítójelöltek, miközben megismerkednek a drámapedagógia elveivel, maguk is formálódnak, ne-

velődnek. Az élményszerű leírások szerint a már felnőtt hallgatókat is megannyi pszichológiai-társadalmi ismeret-hoz juttatja az órát vezető *Debreczeni Tibor*, s a módszer közvetlen gyakorlati bemutatásával mélyíti el hallgatóinak ön- és emberismeretét.

Mint hogy tanítványai egyszerre szemlélteti és egyszerre alanyai is egy módszer alkalmazásának, a drámapedagógia-foglalkozások egész komplexitásukban hatnak rájuk: egyidejűleg sajátítják el a pedagógiai szemléletet, értik meg a műalkotás megteremtésének, hatásának mechanizmusát, a dramatiszálás, a rendezés fogásait, s ezzel együtt átélői bizonyos pszichikai folyamatoknak is. Így érthető meg, hogy a szerző drámaóráin nem ritka jelenség a katarzis élménye.

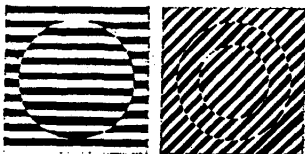
Debreczeni Tibor a modern pedagógia azon mesterei közé tartozik, akik az új iránti érzékenységükkel elsők kö-

zött ismerték fel a hazaitól eltérő pedagógia tapasztalatait, akik sokat tettek azért, hogy azok eljussanak a magyar pedagógusokhoz. Valóságos mozzalmat indított el, társaságot szervezett annak érdekében, hogy mind többek lehessenek birtokában az új gondolkodásmódnak. Könyve jóformán az első magyar nyelven született gyűjteménye olyan foglalkozás- és esetleírásoknak, amelyek hazai élményanyagból születtek, ugyanakkor rokonságban állnak a *Johnothan Neelands* nyomán tanulási drámának nevezett módszerrel is.

Figyelmébe ajánlom a nevelés gondjaiban oly sokszor tanácsalannak bizonyuló magyar pedagógusoknak *Debreczeni Tibor* könyvét. Gondolatai remélhetőleg további sok hasznos egyéni kezdeményezés, kísérlet kiindulópontjául szolgálnak majd az iskolai gyakorlatban.

(*Debreczeni Tibor*: Drámapedagógiai órák alsóban, felsőben és főiskolán. Kiadja: a Magyar Drámapedagógiai Társaság és a Kecskeméti Tanítóképző Főiskola. Bp., 1994. 169 o.)

Dobozi Eszter

Drozda Viktor

CONTENTS

A Chance of Modernizing the Education – A Round Table Talking on the World Bank's Project of Professional Training (*Anna Győri–Tamás Schüttler*) (Page 3)

Let's Democratize the School on the Basis of Social and Market Economic Principles – *Júlia Szekszárdi* is talking to *Walter Göhring* (Page 14)

Miklós Mészáros: The World Bank's Model from Bottom View of Specialized Secondary School (Page 21)

István Horányi: The Man Faile in His Duty Who Only Fulfile His Duty (Page 28)

Péter Nagy: The World Bank Project in a Developing School (Page 42)

Horizont

Mátyás Domschitz: Improvement, Developing, Teaching (Page 52)

András Grépály: Internet – Computer World Network and the School (Page 64)

„The Facts Can Give a Surprise to On Who Takes the Interpretations As His Strating Point” – A Conversation with *Elemér Lábos* (*Mária Both–László Csorba J.*) (Page 71)

A Solving Looks for a Problem – Passages from *Theodor Roszak's* book entitled *The Cult of the Information* (Page 78)

Forum

The Viewpoint of the Self-Governmental Side of the Council of Public Educational Policy on the Draft Plan of the National Basic Curriculum Issued in December 1994 (Page 81)

István Mácz: Questions and Doubts (Page 84)

Károly Varga: The Cities and the National Basic Curriculum (Page 86)

Géza Sáska: Whether Do the Local Communities Have to Do with the Local and the National Basic Curriculum? (Page 88)

World Review

Márta Szabó: Program of UNESCO Associated Schools (Page 92)

From Our Past

Memory of Alice Hermann (*Éva Varga*) (Page 95)

Critics–Obcerver

Two Systematizing Pedagogic Works in One Volume (*László Zrinszky*) (Page 98)

Thoughts on Professionalization of the Teachers' Profession under the Pretext of an Excellent Book (*Péter Szébenyi*) (Page 102)

The Pedagogic Novel or else the Experiences of the Drama-Pedagogy (*Eszter Dobozi*) (Page 109)

INHALT

- Eine Chance für die Modernisierung des Unterrichts Rundtischgespräch über das Fachbildungsprojekt der Weltbank (*Anna Györi–Tamás Schüttler*) (S. 3.)
„Wir sollen die Schule nach sozialen und marktwissenschaftlichen Grundsätzen demokratisieren“ Interview mit *Walter Göhring* (*Julia Szekeşzárdi*) (S. 14.)
Miklós Mészáros: Das Weltbankmodell aus der Fachmittelschule gesehen. (S. 21.)
Péter Nagy: Das Weltbankprojekt in einer fördernden Schule (S. 28.)
István Horányi: „Wer nur seine Pflicht verrichtet, erfüllt seine Pflicht gar nicht“ (S. 42.)

Blickfeld

- Mátyás Domschitz*: Entwicklung, Förderung, Unterricht (S. 52.)
András Grépály: Internet – Ein Computer-Weltnetz und die Schule (S. 64.)
„Die Tatsachen können bloss diese überraschen, die von Interpretationen ausgehen“ Gespräch mit *Elemér Lábos* (*Mária Boti–J. László Csorba*) (S. 71.)
Eine Lösung sucht Probleme. Details aus dem Buch „Der Kult der Information“ von *Theodor Roszak* (S. 78.)

Forum

- Standpunkt der Selbstverwaltungsseite des Rates für Bildungspolitik über den im Dezember 1994 erlassenen Entwurf des Nationalen Core Curriculums (S. 81.)
István Mácz: Fragen und Zweifel (S. 84.)
Károly Varga: Die Grossstädte und das Nationale Core Curriculum (S. 86.)
Géza Sáská: Haben die lokalen Gemeinschaften mit den lokalen Curricula sowie dem Nationalen Core Curriculum zu tun? (S. 88.)

Weltspiegel

- Márta Szabó*: Das Schulprogramm der UNESCO Assoziierten Schulen (S. 92.)

Aus unserer Vergangenheit

- Wir gedenken an Alice Hermann (*Éva Varga*) (S. 95.)

Kritik–Beobachter

- Zwei systematisierende pädagogische Werke in einem Band (*László Zrinszky*) (S. 98.)
Gedanken über die Professionalisierung des Lehrerberufes unter dem Vorwand eines ausgezeichneten Buches (*Péter Szébenyi*) (S. 102.)
Ein pädagogischer Roman oder Erfahrungen der Schulspielpädagogik (*Eszter Dobozí*) (S. 109.)

Varga Attila